

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2012
Αριθμ. Πρωτ.: 144982/4321/2012

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας

Κύριο Νικόλαο Παπαγιαννόπουλο
Αρχηγό

Π. Κανελλοπούλου 4
101 77 Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Αρχηγέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξέτασε μεγάλο αριθμό αναφορών από πολίτες παραπονούμενους για την απόρριψη αιτημάτων τους από την Ελληνική Αστυνομία (Διεύθυνση Διαβατηρίων και Τμήματα Ασφαλείας), για αναγραφή των στοιχείων τους στη λατινική μεταγραφή, κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ, στα διαβατήρια και τα δελτία αστυνομικής ταυτότητας.

Η Ελληνική Αστυνομία υποστήριζε ότι οι διατάξεις των Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, που εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή και ορίζουν ότι, στα διαβατήρια και τα δελτία αστυνομικής ταυτότητας, τα ονόματα γράφονται με λατινικούς χαρακτήρες κατά παρέκκλιση από το πρότυπο ΕΛΟΤ, με βάση τη διαφορετική γραφή που υφίσταται σε προγενέστερο έγγραφο ημεδαπής ή αλλοδαπής αρχής, δεν μπορούν να εφαρμοστούν όταν πρόκειται για "διαφορετικό" όνομα, θεωρώντας ως τέτοιο αυτό που περιέχει κατάληξη, αποκοπή ή σύντμηση που δεν υπάρχει στην ελληνική γραφή του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.δ. 127/1969 και το άρθρο 6 του ν. 1599/1986, η ταυτότητα ενός ατόμου αποδεικνύεται έναντι πάντων από το δελτίο ταυτότητας (και το διαβατήριο για τους έλληνες της αλλοδαπής). Στην περίπτωση δε των παραπονούμενων πολιτών, στα υπό αντικατάσταση δελτία ταυτότητας ή διαβατήριά τους, τα στοιχεία αναγράφονταν ήδη με διαφορετική γραφή, κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743 και, συνεπώς, η

ΕΛΑΣ όφειλε να επαναλάβει τον συγκεκριμένο τρόπο αναγραφής στα νέα έντυπα. Ωστόσο, η ΕΛΑΣ επικαλέστηκε την με αρ. 9/2010 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία θεωρεί ως "διαφορετικό" επώνυμο ή όνομα, αυτό που περιλαμβάνει στη λατινική μεταγραφή καταλήξεις και γράμματα ανύπαρκτα στην ελληνική γραφή.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεώρησε αυτή τη θέση λανθασμένη για τους εξής λόγους:

Οι διατάξεις που διέπουν τη λατινική μεταγραφή του ονοματεπώνυμου των ελλήνων πολιτών, όσον αφορά τα ελληνικά διαβατήρια, προβλέπονται από την ΚΥΑ 3021/22/6-7-2005, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει: *"1. Στο διαβατήριο αναγράφονται τα στοιχεία προσωπικής κατάστασης του κατόχου, ήτοι επώνυμο, όνομα, ιθαγένεια, ημερομηνία και τόπος γέννησης, φύλο και ύψος του κατόχου. Το επώνυμο και το όνομα αναγράφονται και με λατινικούς χαρακτήρες, με μεταγραφή σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛ.Ο.Τ. 743, που καθορίζεται από την υπ' αριθμ. ΔΙΕΜ Φ.06.5/Α 12167/28-9-1983 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης 17496,(ΦΕΚ Β' - 579). Τα ανωτέρω στοιχεία αναγράφονται με λατινικούς χαρακτήρες κατά παρέκκλιση του προτύπου αυτού, ύστερα από αίτημα του ενδιαφερομένου, με βάση τη διαφορετική εγγραφή που υφίσταται σε δημόσιο έγγραφο ημεδαπής ή αλλοδαπής αρχής το οποίο υποχρεούται να επιδείξει."*

Ομοίως, οι διατάξεις που διέπουν τον τρόπο απόδοσης στη λατινική γλώσσα του ονοματεπώνυμου των ελλήνων πολιτών, όσον αφορά τα δελτία αστυνομικής ταυτότητας προβλέπονται από την ΚΥΑ 3021/19/53/2005: *"Το επώνυμο, το όνομα και το όνομα πατέρα αναγράφονται και με λατινικούς χαρακτήρες, με μεταγραφή σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛ.Ο.Τ. 743 που καθορίζεται από τη ΔΙΕΜ Φ. 06.5/Α 12167 από 28.9.1983 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ Β' - 579). Τα ως άνω στοιχεία αναγράφονται κατά παρέκκλιση του προτύπου αυτού, μετά από αίτημα του ενδιαφερομένου, όπως αυτά είναι εγγεγραμμένα σε προηγούμενο ταξιδιωτικό ή άλλο έγγραφο ημεδαπής ή αλλοδαπής αρχής το οποίο ο αιτών υποχρεούται να επιδείξει"*.

Με τις παραπάνω διατάξεις ορίζεται σαφώς ότι τα στοιχεία του πολίτη μεταφέρονται στη νέα ταυτότητα ή το διαβατήριο, όπως ακριβώς αναγράφονται στο προσκομιζόμενο έγγραφο, χωρίς να αμφισβητείται ο τρόπος αναγραφής τους, αν συμφωνεί ή όχι με το πρότυπο ΕΛΟΤ 743 και χωρίς συμπληρωματική εναλλακτική γραφή.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε επίσης ότι η γνωμοδότηση 9/2010 του ΝΣΚ αφορούσε μόνο την αρχική έκδοση διαβατηρίου, αφού όταν υφίσταται ήδη έγγραφο με διαφορετική αναγραφή του ονόματος, η αιφνίδια μεταβολή του από τη Διοίκηση προσβάλλει τις γενικές αρχές της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, το δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης (αρ. 52 Συνθήκης της Ρώμης και απόφαση ΔΕΚ 30-3-93 υπόθ. C-168/91) και, προκειμένου για παιδιά, τις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που επιβάλλουν την υποχρέωση του κράτους στην διατήρηση της ταυτότητας του παιδιού (ν. 2101/1992, που υπερισχύει κάθε αντίθετης διάταξης κοινού εσωτερικού δικαίου).

Επί των θέσεων της Αρχής και ιδίως επί του εγγράφου 16400/2009/3/1-9-2010 του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού, ζητήθηκε από την Ελληνική Αστυνομία, η εκ νέου τοποθέτηση του Νομικού Συμβούλιου του Κράτους. Το ΝΣΚ προέβη σε νέα γνωμοδότηση (401/2011), με την οποία καίτοι εμμένει στις θέσεις της προηγούμενης (9/2010), αναγνωρίζει ωστόσο ότι οι αρχές της χρηστής διοίκησης επιβάλλουν την καταχώριση του ονόματος με τη μορφή που είχε σε προγενέστερο διαβατήριο ή ταυτότητα και προτείνει την διαζευκτική αναγραφή και των δυο μορφών (της προγενέστερης και της σύμφωνης με το πρότυπο ΕΛΟΤ), με χρήση του αγγλικού διαζευκτικού συνδέσμου "or". Η διαδικασία αυτή θα αφορά πολίτες οι οποίοι έχουν καθιερώσει τον διαφορετικό τρόπο γραφής του ονοματεπώνυμού τους για μακρύ χρονικό διάστημα, έχουν ταυτοποιηθεί με αυτά τα στοιχεία από αρχές του εξωτερικού και το αποδεικνύουν με την προσκόμιση σχετικών δημοσίων εγγράφων.

Με τον τρόπο αυτό, επιλύεται το οξύ και άμεσο πρόβλημα της καταγραφής του κατοχυρωμένου ονόματος στα διαβατήρια, τόσο των ανηλίκων όσο και των ενήλικων πολιτών και βελτιώνεται η παρούσα κατάσταση.

Επισημαίνεται ωστόσο, ότι, όπως προαναφέρθηκε, η λύση της διαζευκτικής καταχώρησης και των δύο μορφών γραφής αφίσταται των διατάξεων της οικείας ΚΥΑ, η οποία προβλέπει για την περίπτωση αυτή τη **μόνη αναγραφή του ήδη καταχωρισμένου σε προγενέστερο έγγραφο ονόματος**.

Με δεδομένη τη διατύπωση των διατάξεων στις ανωτέρω ΚΥΑ, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι το ΝΣΚ εσφαλμένα εισηγείται την υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων κατά το πρότυπο ΕΛΟΤ 743 με ταυτόχρονη αναγραφή τους με τον αιτούμενο διαφορετικό τρόπο, διαχωριζομένων από τη διάζευξη "or", πράγμα που, πέραν των άλλων, μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και καχυποψία σε αλλοδαπές αρχές αλλά και ανασφάλεια στους ίδιους του πολίτες, πράγμα που ήδη έχουν εκφράσει προς την Αρχή μας κάποιοι από τους αναφερόμενους.

Προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, έχει επανειλημμένα¹ εκφράσει την άποψη ότι ο τρόπος αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των πολιτών δεν ανήκει στην αποκλειστική βούληση των ιδίων αλλά ελέγχεται και από την Πολιτεία για λόγους δημόσιας ασφάλειας. Δεν μπορεί, επομένως, ο πολίτης να αυθαίρετεί κατά τον προσδιορισμό του ονοματεπωνύμου του ενώπιον αλλοδαπών αρχών και να αγνοεί την κείμενη ελληνική νομοθεσία. Έτσι -και κατ' αρχήν- αυθαίρετες μεταγραφές ή μεταφράσεις ονοματεπωνυμικών στοιχείων δεν μπορούν να γίνονται δεκτές από τις ελληνικές αρχές εφόσον δεν επιφέρουν και την αντίστοιχη διόρθωση στη δημοτολογική μερίδα του ενδιαφερομένου, καθόσον συνιστούν διαφοροποίηση των στοιχείων αυτών.

Ωστόσο, οι υπάρχουσες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις επιτρέπουν ρητά την μεταφορά χωρίς άλλη τροποποίηση, των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των πολιτών από τα ξένα έντυπα (ή και τα παλαιότερα ελληνικά) στα αντίστοιχα ελληνικά. Συνεπώς, ως προς το σημείο αυτό, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη και όπως προαναφέρθηκε, δεν υπάρχει δυνατότητα παρέκκλισης από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές παρά μόνον με τροποποίηση των οικείων ΚΥΑ.

Πέραν τούτου, δεν μπορεί η Διοίκηση να αγνοήσει το γεγονός ότι πολίτης έχει ζήσει και δραστηριοποιηθεί στο εξωτερικό για μακρό χρονικό διάστημα με ονοματεπώνυμο γραμμένο κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743, με το οποίο είναι καταχωρισμένος στις αλλοδαπές αρχές και με το επώνυμο αυτό αναγνωρίζεται από αυτές. Και δεν μπορεί η ελληνική Διοίκηση να αναγκάσει τις αλλοδαπές αρχές να τροποποιήσουν τις δικές τους εγγραφές. Ούτε μπορεί η Διοίκηση να αγνοήσει την περίπτωση έλληνας πολίτης να έχει επώνυμο αλλοδαπής προέλευσης είτε διότι απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση είτε διότι έχει και την ελληνική και αλλοδαπή ιθαγένεια ταυτόχρονα ως τέκνο αντίστοιχων γονέων και δραστηριοποιείται και στις δύο χώρες. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η μεταγραφή στη λατινική του ονοματεπωνύμου πρέπει να αναγράφεται μόνον κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743.

Το πρότυπο ΕΛΟΤ 743 μπορεί να εφαρμόζεται αποκλειστικά, σε όσα διαβατήρια (ενηλίκων) εκδίδονται για πρώτη φορά, ώστε οι κάτοχοί τους να είναι

¹ Πρβλ. λ.χ. σχετικό πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη "*Μεταγραφή ονοματεπωνύμων με λατινικούς χαρακτήρες στα διαβατήρια και τα δελτία αστυνομικής ταυτότητας*", Απρίλιος 2003 καθώς και έγγραφο της Αρχής 140406/11806/13.05.2011 προς την Ελληνική Αστυνομία.

εφεξής ενήμεροι του τρόπου αναγραφής των στοιχείων τους. Περαιτέρω, προτείνεται να ενημερωθούν οι ελληνικές προξενικές αρχές οι οποίες θα συνιστούν στους έλληνες πολίτες να προσέχουν πώς θα δηλώνονται στις αλλοδαπές αρχές, σύμφωνα δηλ. με τα επίσημα ελληνικά έγγραφά τους και όχι με αυθαίρετο τρόπο. Τέλος, οι έλληνες πολίτες που γεννιούνται και ζουν μόνιμα στο εξωτερικό να καλούνται να καταχωρίζονται και στα ελληνικά δημοτολόγια με τα τυχόν αλλοδαπά ονοματεπωνυμικά στοιχεία τους και όχι με μόνα τα αντίστοιχα ελληνικά ή με μετάφραση των αλλοδαπών στοιχείων.

Ύστερα από τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η εξέλιξη που σημειώθηκε στο πρόβλημα της μεταγραφής στη λατινική γραφή στα διαβατήρια και τις αστυνομικές ταυτότητες κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743, με την έκδοση της 401/2011 γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και η υιοθέτησή της από την Ελληνική Αστυνομία, συνιστά βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης και μπορεί να εξυπηρετήσει όσους έλληνες ικανοποιούνται από τη λύση αυτή, ωστόσο δεν συνιστά ουσιαστική επίλυση του προβλήματος.

Για τους λόγους αυτούς, παρακαλούμε, κύριε Αρχηγέ, να επανεξετάσετε τη διαδικασία χορήγησης διαβατηρίων και δελτίων αστυνομικής ταυτότητας όσον αφορά την μεταγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των πολιτών στη λατινική γραφή και να μας γνωρίσετε τις απόψεις σας και τις τυχόν ενέργειές σας.

Με τιμή

Γιώργος Μόσχος

Βοηθός Συνήγορος

Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού

Βασίλης Καρύδης

Βοηθός Συνήγορος

Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου